

ŚREDNIOWIECZE

TEKSTY LITERACKIE

SŁONIK

gabinet terapii dysleksji

www.slonik-terapia.pl

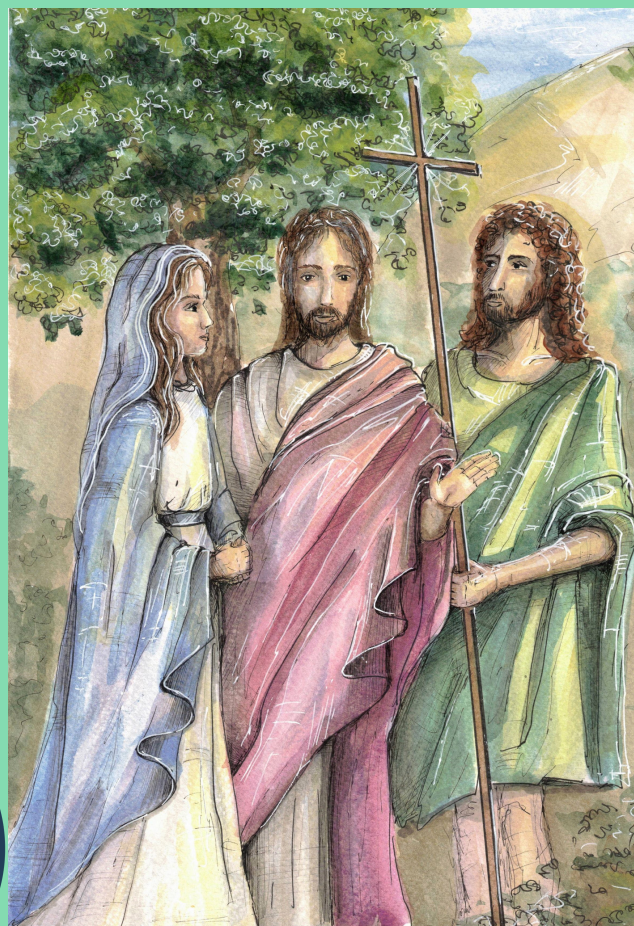
Średniowiecze

"BOGURODZICA"

Ta pieśń religijna stanowi zabytek języka polskiego. Podmiot liryczny w imieniu zbiorowości zwraca się w pierwszej zwrotce do Matki Boskiej, jako pośredniczki między człowiekiem a Chrystusem, z prośbą o wstawiennictwo i wyjednanie łask dla ludzi u Jezusa. Matka Boska ukazana została w wymiarze boskim, ma moc sprawczą, jest wyjątkowa, wybrana przez Boga.

W drugiej zwrotce osoba mówiąca przywołuje postać kolejnego ze średniowiecznych pośredników - Jana Chrzciciela. By przez wzgląd na Niego, Jezus Chrystus wysłuchał modlitw ludzkich i obdarował człowieka pobożnym życiem, a po śmierci życiem wiecznym.

Utwór realizuje motyw deesis.

SŁONIK

gabinet terapii dysleksji

www.slonik-terapia.pl

Średniowiecze

"LAMENT ŚWIĘTOKRZYSKI"

Podmiotem lirycznym jest Matka Boska, która jako matka, patrząc na ból i cierpienie swojego Syna, zwraca się do wszystkich ludzi i prosi o współczucie.

Następnie zwraca się do Jezusa Chrystusa, by rozdzielił z nią rany. Chciałaby mu pomóc, ulżyć w cierpieniu, ale jest bezsilna. Nie może wykonać najmniejszych gestów: dać pić, podnieść głowy, otrzeć krwi.

Zwraca się również do Anioła Gabriela, nie rozumie planu boskiego i czuje się oszukana.

Miała być wybrana, szczęśliwa, a tymczasem cierpi.

Na koniec swoje słowa kieruje do wszystkich matek, by nie musiały znosić cierpienia, takiego jak ona.

Utwór realizuje motyw Stabat Mater dolorosa.

Średniowiecze

"ROZMOWA MISTRZA POLIKARPA ZE ŚMIERCIĄ"

Mistrz Polikarp, człowiek uczony pragnął porozmawiać ze Śmiercią i prosił o to Boga. Gdy jego prośba została spełniona, złąkł się szkaradnej postaci. Śmierć została tu przedstawiona jako rozkładające się ciało niewieście, z odpadającym nosem, u jej ust nie było warg, z oczu płynęła krwawa rosa, a w ręku trzymała kosę. Jest upersonifikowana - ma cechy ludzkie.

Śmierć uświadomiła rozmówcy, że nikt przed nią nie ucieknie, przyjdzie do każdego bez względu na posiadany majątek, stanowisko czy pochodzenie.

Wszyscy są wobec niej równi. Śmierci powinni obawiać się tylko ci, którzy nie przestrzegali praw boskich.

Utwór realizuje motyw danse macabre.

Średniowiecze

"PIEŚŃ O ROLANDZIE"

To historia tytułowego rycerza, oddanego w służbie Karolowi Wielkiemu. Władca toczył wojnę z poganami - Saracenami. Roland posiadał wszystkie cechy idealnego rycerza. Był waleczny, honorowy, wierzył w Boga. Podczas bitwy jego armia została podstępnie zaatakowana przez wojska Marsyla. Rycerz walczył do samego końca, zwlekał z wezwaniem wsparcia - nie chciał zadać w róg i poniósł śmierć. Czując, że wkrótce umrze, poszedł na szczyt góry i obrócił głowę w kierunku Hiszpanii. Umarł z poczuciem moralnego zwycięstwa, a po jego duszę przyszli aniołowie.

Utwór realizuje motyw *ars bene moriendi*.

Średniowiecze

"DZIEJE TRISTANA I IZOLDY"

To historia miłosna kochanków, których połączyła magiczna mikstura. Ich uczucie nie może być szczęśliwe, ponieważ Izolda miała zostać żoną króla Marka, którego rycerzem był Tristan. Oboje powinni być posłuszni i wierni królowi.

Kiedy Tristan miał przywieźć przyszłą żonę swojego władcy, przez przypadek wypili napój miłosny i zakochali się w sobie. Próbowali walczyć z uczuciem, ale było ono silniejsze od nich. Kiedy Marek dowiedział się o zdradzie, skazał Izoldę i oddał ją trędowatym. Kobiętę uratował Tristan i uciekli razem. Kochankowie ukrywali się w lesie moreńskim, tam odnalazł ich król. Darował im życie, ponieważ dostrzegł między śpiącymi bohaterami miecz. Zakochani mieli wyrzuty sumienia i chcieli pojednać się z Markiem. Władca przyjął Izoldę, a Tristan udał się do innych krajów i pojął za żonę Izoldę o Białych Dłoniach. Niestety dziewczyna czuła, że była obca dla swojego męża. Historia miłosna skończyła się śmiercią obojga bohaterów. Tristan został ranny w pojedynku z baronem Bedalisem, ale pragnął jeszcze raz ujrzeć ukochaną. Poprosił przyjaciela Kaherdyna, by ją przywiózł. Słyszała to żona bohatera i postanowiła się zemścić. Okłamała męża, że płynący statek miał czarny żagiel, co oznaczało, że Izolda o jasnych włosach nie płynie do Tristana. Mężczyzna umarł w rozpacz. Z rozpacz umiera także jego ukochana. Kochankowie zostali pochowani razem, a symbolem ich wielkiej miłości jest krzew głogu, który wyrasta z grobu Tristana i wrasta w grób Izoldy.

Średniowiecze

"LEGENDA O ŚW. ALEKSYM"

Aleksy w noc poślubną zrezygnował z życia w bogactwie. Opuścił królową Famijanę i żył skromnie, tułał się po świecie. Ostatecznie wrócił do domu ojca. Nikt go nie rozpoznał, więc zamieszkał pod schodami domu i cierpliwie znosił upokorzenia. W dniu jego śmierci zaczęły dziać się cuda. Dzwoniły dzwony, a podczas pogrzebu z jego ciała wydobywała się uzdrawiająca woń.

Św. Aleksy realizuje wzór świętości określany ascetyzmem.

